

JUDITH VAN DER GRAAF

INGEBORG BOBELDIJK

CHAJA NUIJENS

DE TRAJECKLAS: LEERLINGEN TOERUSTEN VOOR REGULIER ONDERWIJS

OKTOBER 2024

Tien jaar geleden, bij de start van passend onderwijs, was samenwerkingsverband VO Kop van Noord Holland een van de eerste regio's waar een zogenaemde trajectvoorziening werd ingericht: een voorziening op elke reguliere vo school – ondersteuningspunt genoemd – waar leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften buiten de reguliere lessen om, worden begeleid om binnen het vo te kunnen blijven. Toch komt het voor dat voor sommige leerlingen de hulp die binnen het ondersteuningspunt wordt geboden, te weinig is. Daarom is in september 2023 vorig schooljaar op het Lyceum Scholen aan Zee in Den Helder een 'Trajectklas' van start gegaan. Ingeborg Bobeldijk is ondersteuningscoördinator. Judith van der Graaf en Chaja Nuijens zijn de mentoren van deze speciale klas.

De Trajectklas is ondergebracht in een rustige vleugel van het Lyceum aan Zee. De klas is bedoeld voor eerste en tweedejaars havo- en vwo-leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Het gaat om leerlingen waarvoor de overstap van basisschool naar regulier voortgezet onderwijs te groot is of om leerlingen (uit leerjaar 1 en 2) die het niet redden in het reguliere voortgezet onderwijs. "Wij hadden regelmatig leerlingen die in de eerste twee jaar uitvielen en soms thuis kwamen te zitten", vertelt Bobeldijk. We

vonden het een zwakgebod om deze leerlingen te verwijzen naar een vso-school in Lelystad of Amsterdam. Niet alleen omdat dat voor leerlingen van 12/13 jaar zeer ingrijpend is, maar ook omdat het vaak leerlingen zijn die prima in regulier onderwijs kunnen functioneren als ze daar goed voor worden toegerust. Dat doen we in de Trajectklas. Ervaringen van vergelijkbare voorzieningen laten zien dat veel leerlingen daar veel baat bij hebben en na maximaal twee jaar succesvol doorstromen naar een reguliere groep."

STRUCTUUR EN VOORSPELBAARHEID

De Trajectklas - nu nog een pilot - is een bovenschoolse voorziening die door het samenwerkingsverband wordt gefinancierd. De basisschool meldt de leerling aan en een commissie van de school en het samenwerkingsverband beoordeelt de aanmeldingen. In het eerste jaar bestond de groep uit 11 leerlingen en dit jaar zitten er 16 leerlingen in de Trajectklas; dat is het maximale aantal. Bobeldijk: "Het zijn leerlingen met zowel internaliserende als externaliserende problematiek, bijvoorbeeld ADHD, een autismespectrumstoornis en/of hoogbegaafdheid. Iedere leerling werkt aan zijn eigen leerdoelen die worden verwerkt in een ontwikkelperspectiefplan (OPP). In maximaal twee jaar worden de

leerlingen stap voor stap toegerust voor de overstap naar een reguliere havo/vwo 3 klas. Zij worden daarbij op pedagogisch en didactisch gebied intensief begeleid."

Structuur en voorspelbaarheid zijn belangrijke kenmerken van de werkwijze. Er is een vast rooster en elke dag begint met een 'dagstart' en eindigt met een 'dagafsluiting'. De dagplanning staat op het bord, en alle lessen, behalve praktijkvakken zoals gym, worden volgens een uniform lesplan in hetzelfde lokaal gegeven door een vast en klein team van 7 docenten. "We zijn ervan overtuigd dat structuur en voorspelbaarheid belangrijke succesfactoren zijn van de Trajectklas", zegt van der Graaf: "De leerlingen volgen hetzelfde lesprogramma met dezelfde toetsen als de reguliere klassen, alleen doen ze dat in een eigen lokaal en volgens een zeer gestructureerde werkwijze."

OP ÉÉN LIJN

Omdat het belangrijk is dat deze leerlingen, zeker in het begin, niet met teveel verschillende docenten te maken hebben, is ervoor gekozen om voor de Trajectklas docenten te werven die meerdere bevoegdheden hebben. "Dat is gelukt", zegt Bobeldijk. "Doordat er docenten zijn die twee vakken geven, kunnen we het team klein houden. Natuurlijk is het in de eerste plaats belangrijk dat de docenten affiniteit hebben met deze doelgroep en dat ze hiervoor

goed zijn toegerust. Dat laatste hebben we onder andere gedaan door te gaan kijken bij vergelijkbare projecten en bij een vso-school in de regio. De docenten die lesgeven aan de Trajectklas zijn heel enthousiast, want onze leerlingen zijn heel leergierig en betrokken. We evalueren elke acht weken met het team om te bespreken wat er goed gaat, wat beter kan en waar docenten tegenaan lopen."

Als mentoren van de Trajectklas, spelen Van der Graaf en Nuijens een belangrijke rol. Van der Graaf geeft ook Nederlands aan de Trajectklas en is didactisch goed onderlegd; Nuijens heeft een pedagogische achtergrond en heeft ervaring in de hulpverlening. Altijd is minimaal een van hen aanwezig in de klas. "We begeleiden leerlingen in de klas of halen ze even uit de situatie, bijvoorbeeld om te voorkomen dat de spanning bij een leerling te hoog oploopt", vertelt Nuijens. "We besteden veel aandacht aan vaardigheden waar deze groep leerlingen vaak moeite mee heeft, bijvoorbeeld 'plannen en organiseren' en sociale vaardigheden, zoals omgaan met anderen en omgaan met feedback. Ook hebben we als mentoren veel contact met de ouders en met de betrokken hulpverleners. Het is heel belangrijk dat we de doelen van de Trajectklas goed afstemmen met de doelen van de hulpverlening én met de ouders. Iedere zes weken vindt er een voortgangsgesprek plaats. Het heeft een positief effect op leerlingen als je allemaal op één lijn zit, omdat ze dan weten waar ze aan toe zijn."

ZIJN WIE JE BENT

Van der Graaf en Nuijens zien al mooie opbrengsten van de Trajectklas. Zo zitten er drie leerlingen in de klas die daarvóór langdurig thuis hebben gezeten. “Ook hebben we een paar leerlingen die vorig jaar vastliep in een reguliere klas op een school van Scholen aan Zee”, vertelt Van der Graaf. “Het is heel mooi om te zien dat het nu heel goed gaat met deze leerlingen. We zien sowieso dat alle leerlingen op niveau presteren en op sociaal gebied vaardiger worden.”

“Ouders zijn ook heel positief”, vult Nuijens aan. “Zij vertellen ons dat hun kind weer met plezier naar school gaat en thuis ook veel rustiger is. Ook zijn er ouders die heel blij zijn dat hun kind weer met andere kinderen omgaat. Want dat is ook een mooie ontwikkeling: er zijn leerlingen die voor het eerst aansluiting vinden met andere leerlingen, een vriend hebben in de klas of ook buiten school met een andere leerling omgaan. Dat is ontzettend waardevol, ook voor de ouders. Leerlingen voelen dat je mag zijn wie je bent.”

Ook voor Van der Graaf en Nuijens zelf is het waardevol om op deze manier met deze leerlingen te werken. “Dat is mede te danken aan het feit dat de Trajectklas intern goed wordt ondersteund en gedragen”, zegt Van der Graaf. “We zitten hier binnen het gebouw op een soort eilandje, maar we krijgen alle steun en hulp die nodig is.”